

Turizm Rehberliği Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Tutumları

The Attitudes of the Students Towards Tour Guide Profession

Seda ŞAHİN¹
Balıkesir Üniversitesi
Ayşen ACUN²
Balıkesir Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının belirlenmesidir. Bu doğrultuda ilgili yazın taraması yapıldıktan sonra öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği bölümünde eğitim gören 298 öğrenciye anket uygulanmıştır. Anketler 07 Eylül-23 Ekim 2015 tarihleri arasında yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Elde edilen verilerin yüzde ve frekans dağılımları yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyetlerine, bölümü isteyerek seçme ve bölüm hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann -Whitney-U testi yapılmıştır. Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının devam ettikleri sınıfa ve mezun oldukları okula göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Kruskal-Wallis analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin rehberlik mesleğini yapmak istedikleri belirlenmiştir. Ayrıca, rehberlik bölümünü isteyerek seçen, bölümü tercih etmeden önce meslek hakkında bilgi sahibi olan ve 1. sınıf öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Turizm Rehberliği, Meslek Seçimi, Öğrenciler, Mesleğe Yönelik Tutum

Abstract

The purpose of this research is to determine the attitudes of students studying tourism guiding towards their profession. In this regard, after the literature has been reviewed, a survey has been implemented to 298 students, studying tourism guiding at the Tourism Faculty of Balıkesir University, to determine their attitudes towards their profession. The surveys have been carried out face-to-face between September, 7th and October 23rd, 2015. Percentage and frequency distribution of collected data have been made. Also, Mann – Whitney – U analysis has been conducted to determine whether there is a difference between their opinions and the genders of the students, their will at the time of choosing this department, their level of having knowledge about this profession before they were enrolled to this department. Kruskal – Wallis analysis has been conducted to determine whether there is a difference between their opinions and the grade of the students, the high school they graduated from. As a result of this research, it has been

¹ Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, ssen@balikesir.edu.tr

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, aysen_acun@hotmail.com

determined that the students are willing to perform the profession of tourism guiding. Also, it has been found out between that the student's attitudes towards guiding profession is more positive; who chose tourism guiding department willingly, who had knowledge about this profession before; and who are at the first class.

KeyWords: Tour Guiding, Choice of Profession, Students, Attitudes Towards Profession

Giriş

Meslek, "belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iştir" (Türk Dil Kurumu, 2015). Meslek seçimi, bir kimsenin kendisine açık olan meslekleri çeşitli yönleri ile değerlendirip kendi ihtiyaçları ve beklentileri açısından istenilen yönler çok istenilmeyen yönler az olan mesleklerden birine yönelmeye karar vermesidir (Tuzcuoğlu, 1994: 265). Meslek seçimi hem bireysel hem de toplumsal anlamda büyük önem taşımaktadır (Owen, Kepir, Özdemir, Ulaş, Yılmaz, 2012:135). Meslek seçimi kariyer gelişim sürecinin başlangıç noktası olduğu için bireylerin hayatında önemli bir yer teşkil etmektedir (Çelik ve Üzmez, 2014: 95). Meslek seçimi, bireyin tercih ettiği yani girmek istediği meslekler arasından birini ayırması ve buna girmesi için çaba göstermesidir, bir insan mesleği seçmekle yaşam tarzı konusunda da seçim yapmış olur. Çünkü meslek kimlerle etkileşimde bulunacağımızı, ne giyip ne giymeyeceğimizi, evliliğimizi, başarı ve başarısızlığımızı, sosyal hayatımızı ve bunun gibi birçok şeyimizi etkileyecektir (Sarıkaya, Khorshid, 2009: 394; Gezer, 2010: 55). Bireyin seçtiği meslek, kişinin toplumdaki yerini, yaşam kalitesini, sosyal çevresini belirleyen ve etkileyen önemli bir unsurdur (Seçilmiş, Sevim, 2012: 571). Kararlarını verirken bireyleri etkileyen en önemli unsurun "mesleğe ilgi duyulması" olduğu söylenebilir (Çarıkçı, 2014: 69).

20-25 yaş gruplarında meslek seçimindeki dönemi gerçekçi dönem, 18-21 yaş aralığını tartışma ve seçimlerin geçerliliğinin denendiği dönem ve 22-24 yaş aralığında gerçeği daha çok göz önüne aldığı dönem olarak tanımlanır. Bu anlamda, insanların yirmili yaşların başında mesleki kariyeri için önemli ve belirleyici kararları vermekte olduğu görülmektedir. Böylece, üniversite lisans bitirme veya lisansüstü eğitim alma aşamasındaki bireylerin meslek seçiminde bu dönemlerin önemli olduğu görülmektedir (Pekkaya, Çolak, 2013: 801). Bir başka deyişle meslek seçiminde en önemli aşama öğrencilerin fakülte tercihleridir. Birey hangi fakültede okuyacağına ve hangi mesleği yapmak istediğine karar vermelidir. Öğrenci fakülteyi tercih ederken belirlediği amacına, fakülteyi bitirdikten sonra ulaşip ulaşamayacağını iyi analiz etmelidir. Tercihler yapılırken, hedefler önemine göre sıralanmalı ve içinde buldukları şartlar göz önüne alınmalıdır. Daha sonra bu hedefler mevcut şartlarda dikkate alınarak sıralanmalı ve öncelikli hedef doğrultusunda karar verilmelidir (Tümer, Miran, Birinci, 2011: 120).

Sektörün potansiyel çalışanları olan öğrencilerin sektöre yönelik tutumlarının önceden belirlenmesi insan kaynağının etkili kullanımı açısından olduğu kadar, ilgili sektör verimliliği açısından da önemlidir (Kozak ve Kızılırmak, 2001: 9). Yoğun bir eğitim sürecinin ardından mezun olan rehber adaylarının mesleğe yönelik tutumları hem performanslarını hem de turizm sektörünün

başarısını önemli düzeyde etkilemektedir. Bu nedenle ilerde turizm sektöründe yer alacak olan turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının incelenmesi önemlidir. Bu doğrultuda bu çalışmada meslek seçiminin önemi üzerinde durularak lisans dönemindeki öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

İlgili Alan Yazın

22 Haziran 2012 tarih ve 28331 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 6326 Sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'na ve 26 Aralık 2014 tarih ve 29217 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği'ne göre turist rehberliği hizmeti; "Seyahat acenteliği faaliyeti niteliğinde olmamak kaydıyla kişi veya grup hâlindeki yerli veya yabancı turistlerin gezi öncesinde seçmiş oldukları dil kullanılarak ülkenin kültür, turizm, tarih, çevre, doğa, sosyal veya benzeri değerleri ile varlıklarının kültür ve turizm politikaları doğrultusunda tanıtılarak gezdirilmesini veya seyahat acentaları tarafından düzenlenen turların gezi programının seyahat acentasının yazılı belgelerinde tanımladığı ve tüketiciye satıldığı şekilde yürütülüp acenta adına yönetilmesini", ifade etmektedir. Aynı kanun ve yönetmelikte turist rehberi; kanun hükümleri uyarınca mesleğe kabul edilerek turist rehberliği hizmetini sunma hak ve yetkisine sahip olan gerçek kişi olarak tanımlanmaktadır.

Dünya Turist Rehberleri Birliği Federasyonu (WFTGA) tarafından yapılan tanıma göre; yurt içi ya da yurt dışından gelen grup ya da bireysel ziyaretçilere, onların tercihleri doğrultusundaki bir dilde, bir bölge ya da şehirde bulunan anıtlar, müzeler, doğal ve kültürel çevre ve tarihi yerlerde kılavuzluk eden ve eğlendirici bir yorumla bunları ziyaretçilerine aktaran kişidir (<http://www.wftga.org>).

Rehberler "milyarlarca doların döndüğü, milyonlarca insanın katıldığı, sayısız programların yer aldığı, doğal ve insan yapısı binlerce cazibe merkezinin sunulduğu, bilinemeyecek sayıda dükkânların, hatıra eşya satan yerlerin, otobüs şirketlerinin, çok sayıda otellerin ve restoranların iş gördüğü ve birçok yan hizmetlerin yapıldığı" turizm sektöründe, çok önemli bir oynamaktadırlar (Güzel, 2007: 8-9).

Turistler, turizm mahallini gezerken sadece gözlemde bulunmamakta, aynı zamanda rehberin anlattıklarını ve yorumlarını dinlemektedirler (Korkmaz ve diğerleri, 2010: 136; Duman ve Mil, 2008). Özellikle ilk kez ziyaret ettikleri bir ülke hakkındaki genel izlenimleri, kendilerine eşlik edecek olan rehberin şahsında bütünleşmekte, ülkede yaşayan toplumun imajı ile özdeşleşmektedir. Bu nedenle, turist rehberlerinin ülke gerçeklerini çok iyi bilen ve izleyen insanlardan olması gereklidir. İyi yetişmiş, bilgili, kendinden emin, çağdaş bir rehberin, bu konuları elbette kendi ülkesi ve toplumu için birer gönüllü turizm elçisine dönüştürebilmesi de mümkündür (Değirmencioğlu, 2001: 190; Korkmaz vd, 2010: 136;).

Rehberlik, sosyal etkileşimi yüksek, psikoloji, sosyoloji, yabancı dil bilgisi ve entelektüel birikim gerektiren bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır. Rehberlik mesleğinin ayırıcı özellikleri; fiziki güce dayalı olması, mevsimlik oluşu, iş güvencesinin olmaması, dışsal faktörlere bağımlı olması, sürekli kendini yenileme zorunluluğu olan interdisipliner bir meslek olması ve emekliliğin

olmaması veya çok geç olması şeklinde sıralanabilir (Çetin ve Kızılırmak, 2012: 315; Acar, 2014: 8).

Turizm endüstrisi için nitelikli iş gücünün temel kaynağı olarak turizm eğitimi veren okullar gösterilebilir. Söz konusu okullarda öğrenimi sürdüren öğrencilerin turizm endüstrisine yönelik bakışları, bu bireylerin mezun olduklarında endüstride çalışmaları bakımından büyük önem taşımaktadır. Aksi halde turizm endüstrisi için nitelikli iş gücü olarak değerlendirilebilecek olan bir kaynağın farklı endüstri kollarına kanalize olma ihtimali kuvvetlenecek ve bu durumdan genel anlamda turizm endüstrisi ve paydaşları olumsuz yönde etkilenecektir (Solmaz, Erdoğan, 2012: 569). Sektörün kendine has sorunları sektöre nitelikli personeli çekmekte engel oluştururken, turizm bölümlerinde okuyan öğrencilerin gelecek kaygısı, yükselme olanaklarının veya gelişme imkânlarının yetersiz olması da turizm sektöründe çalışılmasına engel teşkil edebilmektedir (Yeşiltaş ve diğerleri; 2014: 1296).

Sektörün bu sorunları göz önüne alındığında turist rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının belirlenmesinin turizm sektörü için önemli olduğuna inanılmaktadır. Çünkü herhangi bir sektörde çalışanların bağlılığını sektördeki mevcut iş türlerinin yanı sıra onların sektörde çalışmaya karşı algı ve tutumları belirleyecektir (Bahçelerli, Sucuoğlu, 2015: 1130). Fakat ilgili alan yazın incelendiğinde turizm eğitimi alan öğrencilerin gelecekte turizm sektöründe çalışmayı tercih etmediklerini belirleyen çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmüştür. Turizm eğitimi alanların sektörde kalmak istememeleri Türkiye’de önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır (Türkay, Yağcı, 2007: 221). Farklı ülkelerde bulunan turizm sektörü öğrencileri özellikle gençler kariyerleri hakkında daha fazla endişe duymaktadırlar (Nachmias ve Walmsley, 2015: 50). İş güvensizliği ve düşük ücretler, kariyer beklentilerinin ve tercihlerinin değişmesi, uzun çalışma saatleri, sezonluk iş olması turizm öğrencilerinin sektörden ayrılmasına etki eden önemli nedenlerdir (Zengin, Şen, Solmaz, 2011: 498; Cömert, 2014: 51; Yılmazdoğan, Seçilmiş, Çiçek, 2015: 1344).

İlgili alan yazın incelendiğinde turizm öğrencilerinin mesleğe bakış açıları ve turizm sektöründe kariyer yapmaya yönelik tutumlarının daha çok olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Ünlüöner çalışmasında 1998-1999 öğretim yılından 2003-2004 öğretim yılına gelindiğinde öğrencilerin okumakta oldukları programa ilişkin değerlendirmelerinin olumsuz yönde değiştiiği ortaya çıkmıştır. Kuşluvan ve Kuşluvan, (2000), öğrencilerin turizm sektöründe çalışmaya aile hayatının eksikliği, uzun çalışma saatleri ve mevsimsellik gibi nedenlerden dolayı olumsuz baktıkları ortaya çıkmıştır. Özdemir, Aktaş ve Altınbaş, (2005), Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu konaklama işletmeciliği bölümü öğrencilerinin otel işletmelerinin yiyecek içecek bölümüne yönelik tutumlarının ölçülmesini amaçladığı çalışmada öğrencilerin yiyecek ve içecek bölümünde çalışmak istemedikleri ortaya çıkmıştır. Aksu ve Köksal, (2005), öğrencilerin turizm sektörünün uzun çalışma saatleri ve mevsimsellik nedeniyle olumsuz değerlendirdikleri belirlenmiştir. Ehtiyar ve Üngören, (2008), öğrencilerin gelecekteki belirsizlikten, hedef ve amaç eksikliğinden dolayı kendilerini güvende hissetmedikleri ortaya çıkmıştır. Pehlivan, (2008), turizm eğitimi almakta olan

öğrencilerin büyük bir bölümünün, turizm eğitimi almayı isteyerek seçmelerine rağmen mezun olduktan sonra turizm sektöründe kariyer yapmak istemedikleri ortaya çıkmıştır. Richardson, (2009), öğrencilerin sektör içindeki deneyimleri arttıkça kariyer düşüncelerinin olumsuz olduğu belirlenmiştir. Solmaz ve Erdoğan (2012), öğrencilerin endüstride çalışılmasına veya turizm eğitimi alınmasına ilişkin başkalarına tavsiye verme hususunda istekli olmadıklarını belirlemiştir. Ayrıca öğrencilerin turizm endüstrisine bağlılık düzeylerinin net bir biçimde olumsuzluk arz ettiği ortaya çıkmıştır. Aymanşu ve Aymanşu, (2013), öğrencilerin mezuniyet sonrası sektörde çalışmayı düşündüklerini ancak, sektörün uzun yıllar çalışmak için uygun olmadığı görüşünde olduklarını belirlemiştir. Çalışmada ayrıca öğrencilerin sektörün çalışma saatlerini düzensiz bulduğu belirlenmiştir. Öğrenciler sektörde çalışmanın diğer sektörlerle göre daha yorucu olduğu ve sosyal güvence imkânlarının yetersiz olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Aksu ve Temeloğlu, (2015), katılımcıların okudukları sınıflara göre kariyer yapma isteklerini incelediğinde 4. Sınıf öğrencilerinin turizmde daha az kariyer yapmak istediğini saptanmıştır. Özkan ve diğerleri, (2015), öğrencilerin büyük kısmının sektöre bakış açısının olumsuz yönde olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca öğrencilerin bir bölümünün turizm sektörünü uzun yıllar çalışılacak ve kariyer yapılacak bir sektör olarak görmediği ortaya çıkmıştır. Yeşiltaş ve diğerlerine (2014) göre ise, turizm sektörü, bu alanda eğitim gören öğrenciler tarafından uzun vadede çalışılacak bir meslek olarak algılanmamaktadır.

İlgili alan yazın incelendiğinde turizm öğrencilerinin mesleğe bakış açıları ve turizm sektöründe kariyer yapmaya yönelik tutumlarının daha çok olumsuz yönde olduğu görülmektedir. Fakat turizmle ilgili alan yazında öğrencilerin bölümlerine göre yapılan çalışmalar incelendiğinde turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik olumlu tutum sergilediği belirlenmiştir. Sarışık (2007) çalışmasında, öğrencilerin %63,4'ünün turizm bölümünde okumaya istekli olduğunu ancak fırsat verilse tekrar aynı bölümü seçmek isteyen öğrencilerin oranının % 47,3 olduğunu belirlemiştir. Turizm rehberliği öğrencilerinin ise, sektöre karşı daha yüksek motivasyona sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Avcı'nın(2011) Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu öğrencilerine yönelik gerçekleştirdiği çalışmada, öğrencilerin büyük ölçüde (%77,9) mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Bölümlere göre incelendiğinde ise Turist Rehberliği Bölümü öğrencilerinin ortalamasının üstünde bir oranla (%84) sektörde kalmak istediği ortaya çıkmıştır. Baltacı, Üngüren, Avsallı, Demirel, (2012), öğrencilerin okudukları bölüme göre eğitim memnuniyet düzeylerinin ve geleceğe yönelik bakış açılarının değiştiğini ifade etmektedir. Turizm işletmeciliği bölümünde okuyan öğrenciler diğer bölümlerde okuyan öğrenciler ile kıyaslandığında memnuniyet düzeyleri en düşük olan öğrenciler oldukları ve geleceğe yönelik kaygıları en yüksek olan öğrenciler oldukları ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkan bir başka sonuç, seyahat acentacılığı, konaklama işletmeciliği ve turist rehberliği bölümlerinde okuyan öğrencilerin eğitim memnuniyetlerinin turizm işletmeciliği bölümü öğrencilerine oranla daha yüksek olduğudur.

İlgili alan yazında turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin sektöre karşı tutumunu inceleyen çalışmaların sayısı oldukça azdır. Yılmaz (2011), turist

rehberliği eğitimi alan öğrencilerin mesleğin zorluklarından yakınmalarına karşılık öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun bu bölümü seçtiği için mutlu olduğu ve çoğunun bölüm tercihini isteyerek yaptığı ortaya çıkmıştır. Köroğlu ve Gezen, (2012) yaptıkları çalışmada turizm rehberliği öğrencilerinin bölümü isteyerek seçtiklerini, seçtikleri meslekten de memnun olduklarını bulmuşlardır. Köroğlu, (2014), çalışmasında öğrencilerin çoğunluğunun mesleklerini kısmen isteyerek seçtikleri ve seçtikleri meslekten memnun oldukları ve mezun olduktan sonra rehberlik mesleğini yapmak istedikleri görülmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmanın amacı Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını belirlemektir. Bu doğrultuda ilgili ana yazın taraması yapıldıktan sonra öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla bir anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin istatistik paket programına yüklenerek bulgular değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma, turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçladığından tarama modelindedir. Tarama modelleri var olan durumu ortaya koymaya yaramaktadır (Balci, 2006). Ayrıca araştırmada öğrencilerin, yaş, cinsiyet gibi demografik değişkenler ile görüşleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ilişkisel tarama modelinden de yararlanılmıştır. Çalışmanın ana kütlesi ise; Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği bölümüne 2015-2016 eğitim öğretim yılında kayıtlı olan öğrencilerden oluşmaktadır. Bu araştırmanın kapsamı ulaşabilen alan yazın ve ankete katılan öğrenciler ile sınırlıdır.

Örnekleme Süreci ve Veri Toplama Süreci

Araştırmanın evrenini Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği bölümünde birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğrenim görmekte olan öğrencilerin tümü oluşturmaktadır. Öncelikle öğrenci işlerinde kayıtlı olan öğrenci sayısı alınmış, dört sınıfta kayıtlı olan toplam öğrenci sayısının 377 olduğu tespit edilmiştir. Zaman ve maliyet kısıtı nedeniyle kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiş, ulaşılabilen ve anketi yanıtlamayı kabul edilen öğrenciler örnekleme dâhil edilmiştir. Evrene göre örneklem sayıları incelendiğinde 380 kişi için 191 örneklemin yeterli olduğu söylenebilir (Ural, Kılıç, 2005, 43). Araştırma 07 Eylül- 23 Ekim 2015 tarihleri arasında Balıkesir Üniversitesi Turizm rehberliği öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler ile yüz yüze görüşülerek anket uygulanmıştır. Uygulamadan önce ankete katılan öğrencilere anket ve çalışmanın amacı ile ilgili gerekli bilgiler verilmiş ve anketlerin sağlıklı bir şekilde uygulanması hedeflenmiştir. Anket uygulama sürecinde 377 anket dağıtılmış ve 310 öğrenciden geri dönüş sağlanmıştır. Elde edilen toplam 310 anketten 12'si çeşitli nedenlerden değerlendirmeye alınmamıştır. Örneklemin son büyüklüğü 298 olarak belirlenmiştir. Anket aracılığı ile toplanan veriler bilgisayara yüklenerek veri tabanı oluşturulmuş ve analizler SPSS (Statistical Package for Social Sciences, Version 21) programı kullanılarak yapılmıştır.

Araştırma verilerinin elde edilesi amacıyla oluşturulan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik; ikinci bölümde ise öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını

belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını belirlemek için Terzi ve Tezci (2007) çalışmasından yararlanılmıştır. Ölçek maddeleri üzerinde herhangi bir değişiklik yapmadan ölçeğin aynen uygulanmasına karar verilmiştir. Bu ölçekte yer alan ifadeler kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kısmen katılmıyorum kısmen katılıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde 5'li likert tipi ölçekle değerlendirilmiştir.

Araştırmada Cevap Aranacak Sorular ve Hipotezler

Duman, Tepeci ve Unur (2006) öğrencilerin turizmde çalışma şartları ve kariyer olanakları değerlendirmelerinin cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediğini araştırdıkları çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre sektörde kariyer yapma isteği açısından daha olumlu tavır içerisinde olduklarını bulmuşlardır. Aymankuy ve Aymankuy (2013) yaptıkları çalışmada lisans turizm eğitimini kendi isteği ile tercih eden öğrencilerin turizm sektörüne ve sektörde kariyer yapmaya daha olumlu yaklaştıkları sonucuna ulaşmışlardır. Kozak ve Kızılırmak (2001) yaptıkları çalışmada mezun olunan ortaöğretim kurumunun turizm sektörüne yönelik tutum oluşturmada önemli düzeyde farklılaşma yapmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmalardan hareketle aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H₁: Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

H₂: Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları devam ettikleri sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

H₃: Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları mezun oldukları okula göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

H₄: Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları turizm rehberliği bölümünü tercihte istekli olup olmamalarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

H₅: Öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları turizm rehberliği hakkında daha önce bilgi sahibi olup olmamalarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada öncelikle öğrencilere ait demografik bilgiler frekans ve yüzde dağılımları ile verilmiştir. Daha sonra araştırmaya katılan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarına ilişkin bulguların aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerine yer verilmiştir. Elde edilen veriler öncelikle faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi birbiri ile ilişkili çok sayıda değişkeni birbiri ile ilişkisiz ve kavramsal olarak anlamlı yeni değişkenler bulmayı hedefleyen çok değişkenli bir istatistiktir (Büyüköztürk, 2002). Döndürülmemiş temel bileşenler tekniği ile yapılan analiz sonucunda faktör yük değeri .40 ve üstünde olan maddeler değerlendirmeye alınmıştır. Yapılan analizde tüm maddelerin birinci faktör altında ve .40'dan büyük olduğu gözlenmiştir. Tek faktörlü analizde maddelerin varyansı açıklama oranı % 61.451'dir. KMO değeri .960 ve Barlett's test değeri 5683,961 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alfa güvenilirlik katsayısı .963 olarak hesaplanmıştır.

Ölçek maddeleri üzerinde herhangi bir değişiklik yapmadan Terzi ve Tezci'den (2007) alınan ölçeğin aynen uygulanmasına karar verilmiştir. Çalışmanın bundan sonraki analizlerinde hangi testlerin (parametrik veya parametrik olmayan) yapılmasının doğru olacağını belirlemek amacıyla anket yoluyla elde edilen verilerin "Kolmogorov-Smirnov Testi" ile normal dağılıma uygunluğu test edilmiştir. Söz konusu test sonucundan 0,05 anlamlılık düzeyine göre verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Veriler normal dağılım göstermediği için Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri ile bulguların değerlendirilmesi yapılmıştır.

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin 170 tanesi (%57) erkek, 128 tanesi (%43) kızdır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 137 tanesi (%46) 17-19 yaş aralığında, 114 tanesi (%38,3) 20-22 yaş aralığında, 40 tanesi (%13,4) 23-25 yaş aralığındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 7 tanesi (%2,3) 26 yaş ve üzeridir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 136 tanesi (%45,6) birinci sınıf, 49 tanesi (%16,4) ikinci sınıf, 58 tanesi (%19,5) üçüncü sınıf, 55 tanesi (%18,5) dördüncü sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 116 tanesi (%38,9) Anadolu lisesi, 118 tanesi (%39,6) düz lise, 19 tanesi (%6,4) turizm meslek lisesi, 17 tanesi (%5,7) ön lisans, 9 tanesi (%3,0) lisans mezunudur. Eksik veri olarak belirtilen 19 kişi (%6,4) yabancı uyruklu öğrencilerdir. Eğitim sistemleri farklı olduğu için öğrenciler bu bölümü boş bırakmışlardır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Profili

	n	%		n	%
Cinsiyet			Yaş		
Kız	128	43,0	17-19 yaş arası	137	46,0
Erkek	170	57,0	20-22 yaş arası	114	38,3
Toplam	298	100,0	23-25 yaş arası	40	13,4
Mezun Olduğu Okul			26 yaş ve üstü	7	2,3
Anadolu Lisesi	116	38,9	Toplam	298	100,0
Düz Lise	118	39,6	Sınıfı		
Turizm Meslek Lisesi	19	6,4	1. sınıf	136	45,6
Ön lisans	17	5,7	2. sınıf	49	16,4
Lisans	9	3,0	3. sınıf	58	19,5
Eksik Veri	19	6,4	4. sınıf	55	18,5
Toplam	298	100,0	Toplam	298	100,0

Tablo 2'de araştırmaya katılan öğrencilerin tercih işlemlerinde bölümü isteyerek seçme durumlarına ilişkin bilgiler verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 247 tanesi (%82,9) bölümü isteyerek seçerken, öğrencilerin 51 tanesi (%17,1) bölümü istemeyerek seçmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Bölümü İsteyerek Seçme Durumu

Bölümü İsteyerek Seçme	n	%
Rehberlik bölümünü isteyerek seçtim	247	82,9
Rehberlik bölümünü istemeyerek seçtim	51	17,1
Toplam	298	100,0

Tablo 3’de araştırmaya katılan öğrencilerin bölüme gelmeden önce meslek hakkındaki bilgilerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 240 tanesi (%80,5) bölüme gelmeden önce meslek hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin 58 tanesi (%19,5) ise bölümü seçmeden önce meslek hakkında herhangi bir bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Bölüme Gelmeden Önce Meslek Hakkındaki Bilgileri

Meslek Hakkında Bilgi	n	%
Rehberlik hakkında bilgim vardı	240	80,5
Rehberlik hakkında bilgim yoktu	58	19,5
Toplam	298	100,0

Öğrencilerin her bir tutum maddesine verdikleri cevapların ortalama ve standart sapması Tablo 4’te yer almaktadır. Tablo 4’e göre öğrencilerin rehberlik mesleğine ilişkin tutumlarının en düşük ($\bar{x} = 1.82$) “Rehberlik mesleği bana sıkıcı geliyor.” önermesinde olduğu belirlenmiştir. “Rehberliğin kişiliğime uygun olmadığını düşünüyorum” ($\bar{x} = 2.03$) şeklindeki 7. önerme, “Rehberlik mesleğini seçtiğime pişman oluyorum” ($\bar{x} = 2.09$) şeklindeki 8. önerme ölçeğin en düşük ortalamalarına sahip diğer önermelerdir. Öğrencilerin rehberlik mesleğine ilişkin tutumlarının en yüksek ($\bar{x} = 4.05$) “Rehberlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım” önermesinde gerçekleştiği belirlenmiştir. “İnsanlara gezdikleri bölgeyi tanıttıkları olma düşüncesi beni mutlu ediyor” ($\bar{x} = 3.98$) şeklindeki 18. önerme, “Rehberlikte başarılı olacağıma inanıyorum” ($\bar{x} = 3.88$) şeklindeki 9. önerme ölçeğin en yüksek ortalamalarına sahip diğer önermelerdir. Ayrıca ölçeğin güvenilirlik katsayısı .963 olarak bulunmuştur. Hair ve diğerlerine (2010) göre Cronbach’s Alpha Katsayısının alt limiti 70 olarak kabul edilir. Buna göre ölçeği yüksek düzeyde ($\alpha > 0,70$) güvenilir olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutumlarına İlişkin İfadelerin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ile Güvenilirlik Analizi Sonuçları

İfadeler	\bar{X}	ss	Cronbach's Alpha*
1.Rehber olma düşüncesi bile bana cazip geliyor.	3.80	1.034	.961
2.Rehberlik mesleği bana sıkıcı geliyor.	1.82	.943	.962
3.Rehber olmayı kendime yakıştıyorum.	3.84	1.117	.962
4.Tekrar bir meslek tercihinde bulunmam gerekse rehberliği tercih ederim.	3.16	1.183	.963
5.Rehberliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum.	2.12	1.209	.961
6.Rehberliğin yaşam tarzıma uygun olmadığını düşünüyorum.	2.20	1.249	.962
7.Rehberliğin kişiliğime uygun olmadığını düşünüyorum.	2.03	1.208	.961
8.Rehberlik mesleğini seçtiğime pişman oluyorum.	2.09	1.178	.961
9.Rehberlikte başarılı olacağıma inanıyorum.	3.88	1.044	.961
10.Rehberlik mesleği ile ilgili olan bu bölümü seçmiş olmaktan hoşnudum.	3.82	1.084	.961
11.Rehberlik mesleğinde karşılaşacağım zorlukları aşabileceğime inanıyorum.	3.75	1.063	.961
12.Zor şartlar altında dahi rehberlik yapmak isterim.	3.13	1.156	.962
13.Rehberlik mesleğinin gereklilikleri konusunda kendime güveniyorum.	3.70	1.019	.961
14.Rehberliğe karşı özel bir yeteneğim olduğu kanısındayım.	3.31	1.093	.962
15.Rehberliğin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	2.18	1.189	.961
16.Rehberliğin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum.	3.81	1.046	.961
17.Rehberliği profesyonel bir şekilde yürütebileceğime inanıyorum.	3.77	1.094	.961
18.İnsanlara gezdikleri bölgeyi tanıtacak olma düşüncesi beni mutlu ediyor.	3.98	1.084	.961
19.Rehberlik yapan insanlara sempati duyarım.	3.87	1.094	.962
20.Rehber olacağımı düşünmek beni mutlu ediyor.	3.78	1.123	.961
21.Bir meslek tercih etme durumunda olanlara rehberliği tavsiye etmem.	2.38	1.188	.964
22.Rehberliğin çalışma koşulları bana çekici geliyor.	3.26	1.155	.962
23.Rehberlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım.	4.05	.976	.962
24.Bilgili ve yeterli bir rehber olacağımı düşünüyorum.	3.78	.976	.962
25.Rehberliğin toplumda bana saygınlık kazandıracığına inanıyorum.	3.73	1.090	.962
26.Rehberlik mesleğinin bana sıkıntılar yaşatmasından endişe duyuyorum.	2.96	1.106	.963
27.Rehberlik mesleğinin devamlılığı bana güven veriyor.	3.40	1.176	.963
Cronbach's Alpha .963			

*Soru Silindiğinde Cronbach's Alpha değeri

Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann -Whitney-U testi kullanılmıştır. Analize ilişkin bulgular Tablo 5'te yer almaktadır. Mann -Whitney-U testi sonucuna göre erkeklerle kızların rehberlik

mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur ($U=10493.000$, $p=.599$, $z=-.526$). Buna göre H_1 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Analiz Sonuçları

Cinsiyet	n	MeanRank
Erkek	170	151.78
Kadın	128	146.48
Mann Withney U Testi		Tutum
Mann Withney U		10493.000
Wilcoxon W		18749.000
Z		-.526
Asymp. Sig. (2-tailed)		.599

Tablo 6'da öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının devam ettikleri sınıfa göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için kullanılan Kruskal-Wallis Testi sonuçlarına yer verilmiştir. Kruskal- Wallis testi sonucuna göre öğrencilerin devam ettikleri sınıf ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır ($H=12.595$, $SD=3$, $p=.006$). Öğrencilerin rehberlik mesleğine yönelik tutumları devam ettikleri sınıfa göre kıyaslandığında 1.sınıfların sıralama ortalaması 164.31, 2.sınıfların sıralama ortalaması 130.59, 3.sınıfların sıralama ortalaması 157.19 ve 4. sınıfların sıralama ortalaması 121.63'dür. Bir başka deyişle 1. sınıfların tutumları daha olumludur. 1. sınıfların mesleğe yönelik tutum sıralamalarının ortalaması diğer sınıflarinkinden daha yüksek ve aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($H=12.595$, $SD=3$, $p=.006$). Bu sonuçlara göre H_2 kabul edilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Devam Ettikleri Sınıfa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Analiz Sonuçları

Sınıf	n	MeanRank
1.sınıf	136	164.31
2.sınıf	49	130.59
3.sınıf	58	157.19
4.sınıf	55	121.63
Kruskal-Wallis Testi		Tutum
Chi-Square		12.595
df		3
Asymp. Sig.		.006

Tablo 7'de öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının mezun oldukları okula göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için kullanılan Kruskal-Wallis Testi sonuçlarına yer verilmiştir. Kruskal- Wallis testi sonucuna göre öğrencilerin mezun oldukları okul ile mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur ($H=3.036$, $SD=4$, $p=.552$). Buna göre H_3 red edilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Mezun Oldukları Okula Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Analiz Sonuçları

Mezun Olunan Okul	n	MeanRank
Anadolu Lisesi	116	147.27
Düz Lise	118	131.40
Turizm Meslek Lisesi	19	139.16
Meslek Yüksekokulu	17	155.71
Üniversite	9	131.17
Kruskal-Wallis Testi		Tutum
Chi-Square		3.036
df		4
Asymp. Sig.		.552

Tablo 8’de araştırmaya katılan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının bölümü isteyerek seçme durumlarına göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için kullanılan Mann -Whitney-U testi sonuçlarına yer verilmiştir. Mann -Whitney-U testi sonucuna göre öğrencilerin bölümü isteyerek seçme durumları ile rehberlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki fark anlamlıdır ($U=2137.500$, $p=.000$, $z=-7.429$). Öğrencilerin rehberlik mesleğine yönelik tutumları bölümü isteyerek seçme durumlarına göre kıyaslandığında bölümü isteyerek seçenlerin sıralama ortalaması 166.35, bölümü isteyerek seçmeyenlerin sıralama ortalaması 67.91’dir. Yani bölümü isteyerek seçenlerin mesleğe yönelik tutumları daha olumludur. Bölümü isteyerek seçenlerin mesleğe yönelik tutum sıralamalarının ortalaması bölümü isteyerek seçmeyenlerinkinden daha yüksek ve aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($U=2137.500$, $p=.000$, $z=-7.429$). Bu sonuçlara göre H_4 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Bölümü İsteyerek Seçme Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Analiz Sonuçları

İsteyerek Seçme	n	Mean Rank
İsteyerek Seçenler	247	166.35
İstemeyerek Seçenler	51	67.91
Mann Withney U Testi		Tutum
Mann Withney U		2137.500
Wilcoxon W		3463.500
Z		-7.429
Asymp. Sig. (2-tailed)		.000

Tablo 9’da araştırmaya katılan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının meslek hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için kullanılan Mann -Whitney-U testi sonuçlarına yer verilmiştir. Whitney-U testi sonucuna göre öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları ile bölüm hakkında bilgi sahibi olma durumları arasındaki fark anlamlıdır ($U=4353.000$, $p=.000$, $z=-4.428$). Öğrencilerin rehberlik mesleğine

yönelik tutumları bölüm hakkında bilgi sahibi olma durumlarına göre kıyaslandığında bölüm hakkında bilgi sahibi olanların sıralama ortalaması 160.36, bölüm hakkında bilgisi olmayanların sıralama ortalaması 104.55'dir. Yani bölüm hakkında bilgi sahibi olanların mesleğe yönelik tutumları daha olumludur. Bölüm hakkında bilgi sahibi olan öğrencilerin sıralama ortalaması daha yüksek ve aradaki fark istatistiksel açıdan anlamlıdır ($U=4353.000$, $p=.000$, $z=-4.428$). Bu sonuçlara göre H_5 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Mesleğe Yönelik Tutumlarının Meslek Hakkında Bilgi Sahibi Olma Durumlarına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Analiz Sonuçları

Bilgi Sahibi	n	Mean Rank
Bilgisi olanlar	240	160.36
Bilgisi olmayanlar	58	104.55
Mann Withney U Testi		Tutum
Mann Withney U		4353.000
Wilcoxon W		6064.000
Z		-4.428
Asymp. Sig. (2-tailed)		.000

Sonuç ve Öneriler

Yoğun bir eğitim sürecinin ardından mezun olan rehber adaylarının mesleğe yönelik tutumları hem performanslarını hem de turizm sektörünün başarısını önemli düzeyde etkilemektedir. Bu nedenle ilerde turizm sektöründe yer alacak olan turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının incelenmesi önemlidir. Bu çalışmada meslek seçiminin önemi üzerinde durularak lisans dönemindeki öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla tasarlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği bölümünde okuyan öğrencilerin rehberlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Yapılan araştırma sonunda öğrencilerin rehber olmayı kendilerine yakıştırdıkları ve bu mesleği seçmiş olmaktan mutlu oldukları belirlenmiştir. Öğrenciler mezun olduktan sonra kendilerini bilgili ve yeterli bir rehber olarak görmektedirler. Bu sonuçlara göre öğrencilerin rehberlik mesleğinin kendilerine uygun olduğunu düşündükleri ve bu mesleği sevdiğini söylenebilir. Bu sonuç Yılmaz'ın (2011), Gezen ve Köroğlu'nun (2014) çalışmalarının sonuçlarıyla tutarlıdır.

Turizm rehberliği bölümünde okuyan erkek öğrenciler ile kız öğrencilerin rehberlik mesleğine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu durum rehberlik mesleğine yönelik hem kız öğrencilerin hem de erkek öğrencilerin benzer düşüncelere sahip olduğunu göstermektedir. Bu sonuç Aksu ve Köksal (2005) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Aksu ve Köksal'ın (2005) çalışmasında kız ve erkek öğrencilerin turizm sektörüne yönelik tutumlarında herhangi bir farklılık bulunamamıştır.

Turizm rehberliği birinci sınıf öğrencilerinin rehberlik mesleğine yönelik tutumunun ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Son sınıf öğrencilerinin ise birinci, ikinci, üçüncü sınıf öğrencilere göre daha olumsuz tutum içinde oldukları belirlenmiştir. Bu durum son sınıf öğrencilerinin daha önce sektörde çalışmış ve sektör şartlarını deneyimlemiş olmaları ile mezun olduktan sonra iş bulabilme endişesi yaşıyor olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Bu sonuç Aymankuy ve Aymankuy (2013) tarafından yapılan çalışmanın sonucuyla tutarlıdır.

Turizm rehberliği öğrencilerinin mezun oldukları okul ile mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Baltacı, Üngüren, Avsallı ve Demirel (2012) öğrencilerin mezun olduğu lise türünün eğitim memnuniyeti ve geleceğe yönelik bakış açıları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını belirlemiştir. Kozak ve Kızılırmak'ın (2001) çalışmasında mezun olunan ortaöğretim kurumunun turizm sektörüne yönelik tutum oluşturmada önemli düzeyde farklılaşma yapmadığı ortaya çıkmıştır.

Bölüme gelmeden önceden meslek hakkında bilgisi olan öğrenciler ile bu bölümü isteyerek seçen öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları daha olumludur. Bu sonuç Köroğlu (2014), Ehtiyar ve Üngüren (2008) tarafından yapılan çalışmaların sonuçlarıyla tutarlıdır.

Sonuç olarak, rehberlik mesleğinin isteyerek ve sevilerek yapılan bir meslek olma özelliğini korumak amacıyla bu bölümlerde okuyan öğrencilerin motivasyon düzeylerinin yüksek tutulmasının önemli olduğu söylenebilir. Bakanlık kursları aracılığıyla 6 ayda, önlisans programları aracılığıyla 2 yılda ve lisans programları aracılığıyla 4 yılda turist rehberi olunabilen bir meslekte öğrencilerin bölüme ve mesleğe olumlu tutum geliştirmesi kolay değildir. Bu doğrultuda ilgili fakültelerde mesleğe yönelik çeşitli seminer ve tanıtım faaliyetleri yürütülebilir. Sektörden tanınmış rehberler bölümlere davet edilerek öğrencilere mesleğin olumsuz ve olumlu yönlerinin anlatılması yönünde daha somut adımlar atılabilir. Özellikle son sınıf öğrencilerinin iş bulma kaygılarını en aza indirmek amacıyla fakültelerde istihdam ve kariyer günleri düzenlenebilir ya da akademik danışmanların daha aktif çalışması teşvik edilerek öğrencileri sektörde uygun yerlere yönlendirmeleri konusunda destek sağlanabilir.

Ancak yukarıda kısaca sunulmaya çalışılan araştırma bulguları değerlendirilirken çalışmanın bir takım sınırlılıklara sahip olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışma kapsamında sadece Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerine ulaşılabildiği görülmüştür. Söz konusu bölümdeki öğrencilerin büyük bir bölümü araştırma kapsamına alınabilmiş olsa da bu araştırma sonuçları Balıkesir Üniversitesi öğrencileri ile sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle bu araştırma sonuçlarını tüm turizm rehberliği eğitimi veren okulların öğrencilerine genellemek doğru bir uygulama olmayabilir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda farklı üniversiteler de çalışmaya dahil edilerek hem örneklem grubu genişletilebilir hem de çeşitli karşılaştırmalar yapılabilir.

NOT: Bu çalışma Balıkesir Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından BAP 2015/102 kodlu proje ile desteklenmiştir. Teşekkür ederiz.

Kaynakça

Acar, V. (2014). *Profesyonel Turist Rehberlerinin Liderlik Yönelimleri: Aydın Turist Rehberleri Odası'na Kayıtlı Olan Profesyonel Turist Rehberleri Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Aksu, A., Köksal, C. (2005). Perceptions and Attitudes of Tourism Students in Turkey. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 17 (5), 436-447.

Aksu, M., Temeloğlu, E. (2015). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kişilik Özelliklerine Göre Turizmde Kariyer Yapma İsteklerinin Belirlenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği.16 *Ulusal Turizm Kongresi*, Çanakkale.

Avcı, N. (2011). Turizm Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin İş Değerleri: Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 7-18.

Aymankuy, Y., Aymankuy, Ş. (2013). Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdamla İlgili Görüşleri Ve Sektördeki Kariyer Beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, 35, Mart-Nisan, 1-21.

Bahçelerli, M. N., Sucuoğlu, E. (2015). Undergraduate Tourism Students' Opinions Regarding the Work Conditions in the Tourism Industry, *Procedia Economics and Finance*, 26, 1130-1135.

Balcı, Ali. (2006). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık

Baltacı, F., Üngüren, E., Avsallı, H., Demirel, O. N. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*. 4(1), 17-25.

Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Cömert, Menekşe. (2014). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektörde Çalışmak İstedikleri Alanlar ve Sektördeki İstihdamda Cinsiyet Ayrımcılığıyla İlgili Düşünceleri. *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1, 50-62.

Çarıkcı, H. İ., Morçin, E. S. (2014). Önlisans Turizm Öğrencilerinin Kariyer Değerleri: Sarıkamış Örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, 2, Özel Sayı, 67-81.

Çelik, N., Üzmez, U. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: Çağrı Merkezi Hizmetleri Örneği. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi (EJOİR)*, 2(1), Mayıs, 95-105.

Çetin, G., Kızılırmak, İ. (2012). Türk Turizminde Kokartlı Turist Rehberlerin Mevcut Durumunun Analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, XIV(II), 307-318.

Değirmencioğlu, Ö. (2001). Türkiye’de Turizm Rehberliği Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12, 189-196.

Duman, G., Mil, Z. (2008). Turist Rehberliği ve Eğitimi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 5(4).

Duman, T., Tepeci, M., Unur, K. (2006). Mersin’de Yükseköğretim ve Orta Öğretim Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektörün Çalışma Koşullarını Algılamaları ve Sektörde Çalışma İsteklerinin Karşılaştırmalı Analizi, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(1), 51-69.

Ehtiyar, R., Üngören, E. (2008). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Umutsuzluk Ve Kaygı Seviyeleri İle Eğitime Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4), 159-181.

Gezer, M. (2010). *Kariyer Planlamasında Meslek Seçiminin Önemi: Meslek lisesi Son Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Güzel, Ö. (2007). *Türkiye İmajının Geliştirilmesinde Profesyonel Turist Rehberlerinin Rolü (Alman Turistler Üzerine Bir Araştırma)*. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Hair, F. J., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. (2010) *Multivariate Data Analysis*(7th ed.).New Jersey: PrenticeHall.

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56223eb20d44a2.48120141 (Erişim Tarihi: 16.10.2015).

<http://wftga.org/tourist-guiding/what-tourist-guide>. Erişim Tarihi: (20. 10. 2015).

Korkmaz, S., Temizkan, S. P., Temizkan, R. (2010). Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizm Pazarlamasındaki Rolü Ve Hizmet İçi Eğitim Seminerlerinin Pazarlama Açısından İçerik Analizi. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 133- 149.

Kozak, M. A., Kızılırmak, İ. (2001). Türkiye ’de Meslek Yüksekokulu Turizm Otelcilik Programı Öğrencilerinin Turizm Sektörüne Yönelik Tutumlarının Demografik Değişkenlere Göre Değişimi: Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12, Bahar, 9-16.

Köroğlu, Ö. (2014). Meslek Seçimi İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 137-157.

Köroğlu, Ö., Gezen, Tuba. (2012). Turizm Rehberliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Sosyal Becerileri İle Stres Yönetimi Becerileri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. *13. Ulusal Turizm Kongresi*, Antalya.

Kuşlivan, S., Kuşlivan, Z. (2000). Perceptions and Attitudes of Undergraduate Tourism Students Towards Working in The Tourism Industry in Turkey. *Tourism Management*, 21 (3), 251-269.

Nachmias, S., Walmsley, A. (2015). Making Career Decisions in a Changing Graduate Labour Market: A Hospitality Perspective. *Journal of Hospitality Leisure, Sport and Tourism Education*. 17, 50-58.

Owen, K. F., Kepir, D., Özdemir, S., Ulaş, Ö., Yılmaz, O. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Bölüm Seçme Nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), Aralık, 135-151.

Özdemir, B., Aktaş, A., Altıntaş, V. (2005). Turizm ve Otelcilik Eğitimi Görmekte Olan Lisans Düzeyindeki Öğrencilerin Otel İşletmelerinin Yiyecek İçecek Bölümüne Yönelik Tutumları. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(1), 46-58.

Özkan, E., Taş, S., Başkan, K., Curkan, S. C. (2015). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektörü Hakkındaki Görüşleri ve Beklentileri: Çeşme Turizm Ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği. *16 Ulusal Turizm Kongresi, Çanakkale*.

Pehlivan, R. (2008). *Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Almakta Olan Öğrencilerin Sektör İle İlgili Tutumlarının Mezuniyet Sonrası Kariyer Seçimine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Pekkaya, M., Çolak, N. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecelerinin Ahp İle Belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 797-818.

Richardson, S. (2009). Undergraduates' Perceptions of Tourism and Hospitality as a Careerchoice. *International Journal of Hospitality Management*, 28, 382-388.

Sarışık, M. (2007). Turizm Sektöründe Meslek Sahibi Olmaya Yönelten Etkenler: Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 143-160.

Sarıkaya, T., Khorshid, L. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 393-423.

Seçilmiş, C., Sevim, B. (2012). Lise Öğrencilerinin Turizm Mesleğine Yönelik Algısının Turizmde Kariyer Seçimine Etkisi, *13. Ulusal Turizm Kongresi, Antalya*.

Solmaz, A. S., Erdoğan, Ç. (2012). Turizm Eğitimi Alan Ön Lisans Ve Lisans Öğrencilerinin Turizm Endüstrisine Bağlılık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *14. Ulusal Turizm Kongresi, Kayseri*,

Terzi, A. Rıza., Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Educational Administration: Theory and Practice*, 52, 593- 614.

Turist Rehberliği Meslek Kanunu (7.6.2012 Tarihli ve 6326 Sayılı).

Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği (26.12.2014 Tarihli ve 29217 Sayılı).

- Tuzcuoğlu, S. (1994). Meslek Seçimi ve Önemi. M.Ü. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6, 265-280.
- Tümer, İ. E., Miran, B., Birinci, A. (2011). Bulanık Eşli Karşılaştırma Yöntemiyle Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Fakülte Tercihlerini Belirleyen Hedeflerinin Analizi. *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi* 10. *Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu Özel Sayısı*, 25, 119-136.
- Türkey, O., Yağcı, K. (2007). Turizm eğitimi alan Öğrencilerin Okulda ve Turizm Sektöründe "Öğrenme"lerinin Sektörden Ayrılma Eğilimlerine Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (4), 219- 246.
- Ural, A., Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel araştırma süreci ve Spss ile Veri Analizi*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ünlüöner, K. (2004). Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Karşılaştırılması, (1998–1999 ve 2003–2004 Öğretim Yılları). *Ticaret Ve Turizm Eğitim Dergisi*, 1, 108–130.
- Yeşiltaş, M., Akdağ, G., Çeken, H., Gürlek, M. (2014). Kariyer Uyum Yetenekleri Turizm Sektörüne Bağlılığı Etkiler mi? Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilere Yönelik Bir Uygulama. *15 Ulusal Turizm Kongresi*, Ankara.
- Yılmaz, G. Ö. (2011). Lisans Düzeyinde Turist Rehberliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Mesleğe Bakış Açılarının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (26), 281-298.
- Yılmazdoğan, C. O., Seçilmiş, C., Çiçek, D. (2015). The Effect of Corporate Social Responsibility Perception on Tourism Students Intention to Work in Sector. *Procedia Economics and Finance*, 23, 1340-1346.
- Zengin, B., Şen, M. L., Solmaz, A. S. (2011). A Research on Sufficiency of University Education about Satisfaction of University Students Career Expectations. *Procedia Economics and Finance*, 24, 496- 504.